

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 868
van **JOHAN DANEN**
datum: 15 juli 2020

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Energievoorziening - Toekomstige scenario's

Door het ondertekenen van het Klimaatakkoord van Parijs (2015) engageerden de ondertekenaars zich om de Europese economie koolstofarm te maken en te streven naar een energievoorzieningssysteem op basis van hernieuwbare energiebronnen. De ombouw van het energievoorzieningssysteem zal de nodige tijd en investeringen vergen. Omwille van de levensduur van deze investeringen moet de planning van de investeringen in de noodzakelijke energie-infrastructuur nu gebeuren. Het Europees netwerk van transmissiesysteemnetbeheerders voor elektriciteit en voor gas (ENTSO-E en ENTSO-G) zal daarin een cruciale rol spelen.

Elke twee jaar publiceert het Europees netwerk van transmissiesysteemnetbeheerders voor elektriciteit en voor gas de 10-jarige netwerkontwikkelingsplannen (TYNDP). Met deze oefening brengen zij de behoeften van de infrastructuur voor de komende 10 tot 20 jaar in kaart voor de verschillende toekomstige energiescenario's. Deze TYNDP-scenario's werden in het verleden vaak bekritiseerd omdat ze niet in overeenstemming waren met de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs. Deze scenario's hielden m.a.w. geen rekening met een scenario van 100% hernieuwbare energie. Daardoor bestaat het gevaar dat groei van hernieuwbare energie beperkt zou worden omdat de noodzakelijke infrastructuurwerken niet ingepland en uitgerold werden.

Om een antwoord te geven op deze kritiek, lanceerde het PAC-consortium op 30 juni 2020 het 'Paris Agreement Compatible (PAC) Scenario for Energy Infrastructure'. Het PAC-consortium bestaat uit het Climate Action Network (CAN) Europe (meer dan 160 Europese ngo's), het European Environmental Bureau (EEB) (150 Europese ngo's), het Renewable Grid Initiative (RGI) (12 ngo's en 11 transmissienetbeheerders) en REN21. Via 50hertz, de Duitse transmissienetbeheerder die behoort tot de Elia-groep, is er ook een link naar ons land.

Het PAC-project is opgezet om een toekomstig energiescenario voor Europa te ontwikkelen dat verenigbaar is met de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs. Dit scenario zal een leidraad vormen voor de planning van de Europese energie-infrastructuur en helpt ervoor te zorgen dat de infrastructuur die nodig is voor een toekomstig koolstofarm, hernieuwbaar energiesysteem gepland en gebouwd zal worden. Voor de ontwikkeling van het energiescenario gaat het PAC-project uit van drie doelstellingen: een vermindering van 65% van de broeikasgasemissies tegen 2030, een (netto) nultoot van broeikasgassen tegen 2040 en 100% hernieuwbare energiebronnen in Europa tegen 2040 in alle sectoren. Zowel ENTSO-E als ENTSO-G steunt het PAC-project.

1. Hoewel het beleid rond het transmissienetwerk geen Vlaamse bevoegdheid is, zou een dergelijk scenario een invloed kunnen hebben op het Vlaamse beleid. Denk maar aan de betere ontwikkeling van windenergie op land dankzij een performanter transmissienet.

Steunt de minister de doelstellingen die opgenomen werden in het 'Paris Agreement Compatible (PAC) Scenario for Energy Infrastructure'?

2. Samen met de uitbundige zonneshijn van de laatste maanden, steeg op sommige plaatsen ook de frustratie door overbelasting van het lokale distributienet. Eigenaars van zonnepanelen zagen hun installaties meer uitvallen dan hun lief was omdat de omvormers uitschakelden om het net te beschermen.
 - a) Beschikken de Vlaamse distributienetbeheerders - net zoals ENTSO-E en ENTSO-G - over een langetermijnvisie (10 tot 20 jaar), waarbij de verschillende noden en de aanpak ervan in kaart worden gebracht?
 - b) Beschikken de Vlaamse distributienetbeheerders over verschillende energiescenario's? Beschikken zij over een scenario voor 100% hernieuwbare energie (wind, zon, ...)?
 - c) Recent gaf Fluvius in Het Belang van Limburg (22 juni 2020) nog aan dat zij niet op voorhand kunnen aangeven of een nieuwe fotonvoltaïsche installatie een lager rendement zal hebben omwille van congestieproblemen en dat zij dit ook niet op voorhand kunnen controleren.
 - i. Hebben de distributienetbeheerders inderdaad geen zicht op de (mogelijke) lokale congestieproblemen? Zijn de risico's i.v.m. congestie op het net nog niet in kaart gebracht?
 - ii. De Vlaamse Regering zet de komende jaren sterk in op zonne-energie, wat de congestieproblemen nog zal doen toenemen.

Hoe kunnen toekomstige eigenaars van fotonvoltaïsche panelen nagaan of het lokale net geschikt is voor een bijkomende installatie?

ANTWOORD

op vraag nr. 868 van 15 juli 2020

van **JOHAN DANEN**

1. Over de doelstellingen uit het PAC-scenario (Paris Agreement Compatible scenario):
Het PAC scenario gaat uit van 3 nieuwe doelstellingen op EU niveau:

- een vermindering van 65% van de broeikasgasemissies tegen 2030
- een (netto) nuluitstoot van broeikasgassen tegen 2040
- 100% hernieuwbare energiebronnen in Europa tegen 2040 in alle sectoren.

Dit zijn uiteraard doelstellingen die stuk voor stuk een pak ambitieuzer zijn dan wat er momenteel is afgesproken op EU niveau:

- een vermindering van de broeikasgassen met 40% tegen 2030 ten opzichte van 1990;
- Een netto nuluitstoot van broeikasgassen tegen 2050
- Een aandeel van hernieuwbare energie van 32% tegen 2030

Deze doelstellingen uit het PAC scenario gaan zelfs verder dan wat de Europese Commissie voor ogen heeft in haar Europese Green Deal. In de Europese Green gaat de Europese Commissie immers uit van een verhoging van de huidige 40% doelstelling op Europees niveau voor 2030 tot minstens 50%, en liefst richting 55%.

In het Regeerakkoord is opgenomen dat we een haalbare, betaalbare en bottom-up verhoging van de Europese broeikasgasreductiedoelstelling 2030 ondersteunen die kosten-efficiënt verdeeld is over de lidstaten, internationale flexibiliteit toelaat en voor zover dit de energiefactuur voor burgers en ondernemingen niet verhoogt.

Zoals u weet zal de Europese Commissie na de zomer een impactanalyse publiceren omtrent een verhoging van de broeikasgasdoelstelling. Zodra de impactanalyse gepubliceerd wordt, zullen we deze in dit licht grondig analyseren waarna we onze positie zullen bepalen.

2. Over problemen op het distributienet

Vooreerst wens ik te benadrukken dat er permanent onderhoud en investeringen gebeuren op het distributienet om storingen bij de uitbating voorkomen. Netgebruikers die een spanningsprobleem vaststellen (bij voorbeeld na de plaatsing van een PV installatie) en die denken dat de oorzaak niet aan hun installatie ligt, kunnen dit melden aan Fluvius. Wanneer na een langdurige registratie blijkt dat er een probleem is, tracht Fluvius dit zo snel mogelijk op te lossen.

In 2019 was het aantal meldingen dat na een langdurige registratie terecht is gebleken het laagste aantal van de afgelopen 10 jaar, namelijk 47 terechte meldingen op het laagspanningsnet. Deze 47 terechte meldingen moeten vergeleken worden met 3.4 miljoen laagspannings aansluitingen, en bijna 470.000 PV installaties. Alhoewel elke storing belangrijk en frustrerend is voor de individuele eigenaar van een nieuwe PV installatie, gaat het over een zeldzaam verschijnsel. Deze problematiek is wel een punt van aandacht door de toename van de PV installaties, en wordt door de VREG jaarlijks nauwgezet opgevolgd in het kwaliteitsrapport.

- a. Vandaag worden de investeringsnoden en de aanpak hiervan opgevolgd door een investeringsplan dat de distributienetbeheerders jaarlijks moeten indienen bij de VREG. De horizon van deze investeringsplannen bedraagt momenteel 3 jaar. Zo hebben de distributienetbeheerders hun investeringsplan voor 2020-2022 ingediend bij de VREG op 30 juni. Deze investeringsplannen hebben tot doel na te gaan of de distributienetbeheerders voldoende capaciteit op de korte termijn aanhouden om aan hun wettelijke verplichtingen te voldoen. Ik ben het volkomen eens met u dat een termijn van 3 jaar niet volstaan om de nodige investeringen te beoordelen voor de uitdagingen die ons allen wachten in het kader van de energietransitie. Daarom ben ik actief bezig met de Europese Richtlijnen uit het Clean Energy Package om te zetten in Vlaamse wetgeving. De volgende investeringsplannen die de distributienetbeheerders moeten indienen zullen naast de concrete investeringen in de komende 3 jaar ook een langetermijnvisie, aanpak en nodige investeringen in de komende 10 jaar moeten bevatten om de noodzakelijke energietransitie mogelijk te maken.
- b. De netbeheerders beschikken vandaag niet over plannen die rekening houden met mogelijke verschillende scenario's. Uiteraard worden de plannen van de netbeheerders wel opgemaakt rekening houdende met het waarschijnlijke scenario op vlak van energietransitie. Dit rekening houdende met de Belgische en Vlaamse doelstellingen op dat vlak.
- c. Vooreerst schatten de netbeheerders de impact op het rendement voor fotovoltaïsche installaties ten gevolge van congestieproblemen eerder laag in. Immers, er zijn slechts uitzonderlijk netsituaties waar het teveel aan injectie voor een tijdelijke uitschakeling van een omvormer wegens overspanning zorgt.
- i. Om hierop een antwoord te geven wil ik eerst verduidelijken wat lokale congestie is. Als er meer afname of injectie op een kabel is dan de kabel aankan, dan spreekt men van lokale congestie. Lokale congestie komt bijvoorbeeld door zonnepanelen die in de zomer op het middaguur gelijktijdig injecteren met kans op uitval door een lokale overspanning op het net. Fluvius volgt deze problematiek nauwgezet op en rapporteert hierover aan de VREG via het kwaliteitsrapport.
- ii. De netbeheerders moeten aan de netgebruikers te allen tijde een spanning ter beschikking stellen die aan welbepaalde normen voldoet. Als aan deze normen niet voldaan is, dient de netbeheerder dit binnen een redelijke termijn op te lossen.
- Voor PV-installaties kleiner dan 10 kVA wordt het 'Fit and Forget'-principe toegepast. Dit maakt dat de installatie eerst geplaatst wordt en vervolgens wordt gemeld aan de distributienetbeheerder. Mogelijke klachten worden nauwlettend geregistreerd en opgevolgd. Fluvius heeft meerdere oplossingen voorhanden (voor zover de oorzaak niet ligt bij de installatie van de netgebruiker): injectie op een andere fase van het net, verdeling van de injectie over de 3 fasen, verlagen van de netspanning etc. In uitzonderlijke gevallen zijn netversterkingen nodig om de congestie op te lossen, daar zijn de normale doorlooptijden van werken van toepassing.
- Voor grotere hernieuwbare energieprojecten moet er steeds op voorhand een detailstudie worden uitgevoerd om te onderzoeken of het project kan aangesloten worden. Als uit de detailstudie blijkt dat een bijkomende investering moet gebeuren, dan zal deze worden meegenomen in het investeringsplan. Deze aanpak moet vermijden dat er massaal in het elektriciteitsnetwerk moet worden geïnvesteerd zonder te weten of de opgebouwde capaciteit ooit wordt benut. Ook hier is het kwestie om slim met de bestaande infrastructuur om te gaan.

In het algemeen kan je stellen dat een hoge mate van zelfverbruik van de lokaal opgewekte stroom doorgaans leidt tot een lager risico op congestie.

De netbeheerders ontwerpen vandaag hun netten met een hogere capaciteit om rekening te houden met de nieuwe evoluties: meer PV, meer elektrische wagens, meer warmtepompen, een hogere gelijktijdigheid... Daarnaast is er ook een evolutie in de parameters van de beveiliging van de nieuwste omvormers. Door hogere instellingen van de lokale toelaatbare spanning is er ook daar een lager risico op congestie.

Door de uitrol van de digitale meter zullen de netbeheerders en ook de netgebruikers een beter zicht krijgen op de lokale spanningshuishouding waardoor in de toekomst doelgerichter en proactief op zoek kan worden gegaan naar risicogebieden.

We kunnen dus stellen dat de netbeheerders alle technisch economische redelijke maatregelen nemen om lokale congestie in laagspanningsnetten tot een aanvaardbaar minimum te beperken.